

Virheen sietämätön olemassaolo

”Tätä komplikaatiota ei olisi tapahtunut, jos osaisi leikata”, sanoi seniori-ikäinen kollega aamuraportilla. Toinen, myöskin seniorikollega, oli juuri kertonut leikatesaan tekemästään komplikaatiosta. Kukaan muu pöydän ympärillä ei sanonut mitään.

Voiko aina onnistua? Ei tietenkään. Siksi tuo kommentti on minusta täysin ala-arvoinen. Mutta minussakin, kuten suurimmassa osassa nuoria lääkäreitä asuu halu onnistua aina, oppia helposti tai oikeastaan osata jo heti kaikki. Virhe käsitteenä kiehtoo varmasti jokaista lääkäriä, sillä sen mahdollisuus on aina läsnä. Erityisesti vastavalmistuneena virheen pelko voi leimata työn tekemistä siinä määrin, että hoitoratkaisut perustuvat joko virheen välttämiseen eli varman päälle pelaamiseen tai selustan turvaamiseen sen sattuessa. Tämä voi johtaa siihen, ettei uskalleta tehdä päätöksiä tai toimenpiteitä, määrätään loputtomasti tutkimuksia ja mahdollisesti oikea hoito viivästyy.

Pitääkö virhettä pelätä? Tai mikä oikeastaan on virhe? Onko komplikaatio virhe vai vain välttämätön paha, joita prosentuaalisesti tietyllä todennäköisyydellä tapahtuu? Ja joskus se vain tapahtuu sinun läsnä ollessasi, mutta sinusta huolimatta? Onko se silloin sinun virheesi?

Lääkärilehdessä kirjoitettiin elokuussa kollegan virheisiin puuttumisesta. Esimerkkinä virheestä mainittiin nuoren kollegan väärin päin potilaaseen laittama intubaatioputki. Minun tekee mieleni kysyä, kenen virhe tämä on; jos ollaan päästy siihen pisteeseen, että joku intuboi yksin salissa tietämättä, kummin päin putki kuuluu laittaa, kenen virhe se on, erikoistuvan vai perehdyttäjän? Tai kokonaan perehdytyksen puuttutta?

Erikoistuvana virheen läsnäolo on toisinaan sietämättömästi läsnä. Useimmat meistä on joko syntyjään tai lääkärikoulussa viritetty herkäksi ottamaan asioita itseemme, sellaisiakin joita ei tarvitsisi. Toisinaan tuntuukin, että työtään tekee virheen pelossa, perfektionismin varjostaessa, epäonnistumisia odottaen. Miten tästä selvittää?

Ehkä siitä selviää sillä, että oikeastaan epäonnistumisen pelko on täysin turhaa. Jo pelkäämään lääketieteen inhimillinen luonne erehtyvissä periaatteissa takaisi meille sen, että voisimme olla ottamatta niistä hirveästi itseemme. Mutta se ei aina toimi. Vaikka tietäisimme, että noin joka sadas hoidettu saa tietyn komplikaation, silti se yleensä tuntuu omalta epäonnistumiselta. Mutta miksi, voi miksi tuolloinkin ”virhe” tuntuu niin henkilökohtaiselta?

En usko virheettömän lääkärin olemassaoloon, niin kuin ei varmaan kukaan klinikoista. On vain niitä, jotka eivät virheitään myönnä. Kuten *Lääkärilehden* virheitä käsittelevässä artikkelissa lääkintäneuvos, psykiatri Markus Henriksson hyvin toteaa: täydelliseen virheettömyyteen pyrkimisen kulttuuri on jopa vaarallista, sillä se voi johtaa virheiden salailuun ja peittelyyn.

Lääkärikoulutus ja erityisesti erikoistumisen perustuu suureksi osaksi kisälli-oppipoikamalliseen koulutukseen. Sen sekä hyvä että huono puoli on se, että samalla kun opitaan klinisiä taitoja, opitaan myös asenteita. Jos seniorimme eivät tuo esiin omia virheitään tai komplikaatioitaan tai eivät aktiivisesti opeta meitä nuoria puhumaan niistä, luodaan helposti epäonnistumisista ja komplikaatioista vaikenemisen kulttuuri. Se on sekä potilaalle että lääkäriille vaarallista: täydellisyyteen pyrkiminen uuvuttaa ja on kaiken lisäksi mahdotonta.

Onko virheitä siis pakko tehdä? On. Ja siksi niitä pitää sietää, omia ja muiden – en tiedä kumpi on ajoittain vaikeampaa. Yksi hyvä neuvo on ollut, että itseään ei saa ottaa liian vakavasti. Ja silloin kun ottaa, pitää muistaa ainakin sanonta, että ellei ole tehnyt kaikkia mahdollisia komplikaatioita, ei ole tehnyt tarpeeksi töitä. ■

Ellei ole tehnyt kaikkia mahdollisia komplikaatioita, ei ole tehnyt tarpeeksi töitä.